

Sygn. akt IV U 2048/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2013r.

Sąd Okręgowy w Elblągu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Renata Żywicka

Protokolant: sekr.sądowy Jolanta Fiedorowicz

po rozpoznaniu w dniu 8 stycznia 2013r. w Elblągu

na rozprawie sprawy

z odwołania A. L.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E.

z dnia 4 czerwca 2012r. znak: SOC/15/1778442

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

oddala odwołanie.

Sygn. akt IV U 2048/12

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni A. L. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. z dnia 04 czerwca 2012r. ,którą to decyzją zobowiązano ją do zwrotu nienależnie pobranej renty socjalnej . Ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji , podnosząc ,że odbywała staż w ramach projektu „ Praca na miarę „, ze środków unijnych otrzymując stypendium stażowe , które nie stanowi przychodu w rozumieniu art. 10 ust.1 ustawy o rencie socjalnej .

Pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w E. wniósł o oddalenie odwołania , wskazując ,że jego zdaniem „stypendysta unijny” jest osobą ubezpieczoną ze względu na obowiązkowe podleganie ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu , a płatnik składek odprowadził składkę na ubezpieczenie społeczne , co za tym idzie przychód osiągnięty z tytułu stypendium należy zakwalifikować jako powodujący zawieszenie wypłaty renty socjalnej .

Sąd ustalił , co następuje :

Ubezpieczona A. L. posiada prawo do renty socjalnej od 01.10.2010r. do 31 października 2013 r. Wraz z decyzją przyznającą prawo do renty socjalnej powiadomiono skarżącą o obowiązku poinformowania organu rentowego o osiągnięciu przychodu w kwocie powodującej zawieszenie prawa do renty socjalnej i złożenia zaświadczenia o osiągniętej kwocie przychodu.

W dniu 01 czerwca 2012r. do pozwanego wpłynęło zaświadczenie z dnia 30 maja 2012r. wystawione przez (...) Radę Konsultacyjną Osób Niepełnosprawnych , z którego wynikało ,że A. L. odbywała staż zawodowy w ramach realizowanego przez (...) projektu „ Praca na miarę ” w okresie od 01 grudnia 2010r. do 27 maja 2011r. i osiągnęła niżej wymieniony przychód :

- XII 2010 – 0 , I 2011 – 0, II 2010-0, III 2011-335,05 zł , IV 2011r.-0 , V 2011-0 , **VI 2011-1413,27 zł .**

/ dowód : decyzja rentowa k. 19-20 a.r, zawiadomienie k. 21 a.r , zaświadczenie k. 27 ar. /

W związku z powyższą informacją ,organ rentowy decyzją z dnia 04 czerwca 2012r. zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu kwoty 611,67 zł za okres od 01 czerwca 2011r. do 30.06.2011r. w kwocie 611,67 zł jako nienależnie pobranego świadczenia .

/ dowód : rozliczenie nadpłaty k. 29-33 a.r, decyzja k. 35 a.r. /

Sąd zważył ,co następuje :

W świetle art. 10 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej(**Dz.U.2003.135.1268 ze zm.) :**

1. Prawo do renty socjalnej zawiesza się **w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.**

2. Za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, **lub inną pracę zarobkową** albo prowadzenie działalności pozarolniczej.

3. Za przychód, o którym mowa w ust. 1, w przypadku prowadzenia działalności pozarolniczej uważa się przychód stanowiący zadeklarowaną podstawę wymiaru składki na ubezpieczenia społeczne w rozumieniu ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887, z późn. zm.²⁾), zwanej dalej "ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych".

4. Za przychód, o którym mowa w ust. 1, uważa się również kwoty pobranych zasiłków: chorobowego, macierzyńskiego i opiekuńczego oraz wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy, kwoty świadczenia rehabilitacyjnego i wyrównawczego, zasiłku wyrównawczego i dodatku wyrównawczego.

5. Prawo do renty socjalnej ulega zawieszeniu w razie osiągnięcia przychodu innego niż wymieniony w ust. 1-4, zaliczonego do źródeł przychodów podlegających opodatkowaniu na zasadach określonych w art. 27 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2000 r. Nr 14, poz. 176, z późn. zm.³⁾), z zastrzeżeniem art. 9 ust. 1 i 2, lub osiągnięcia przychodów z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, opodatkowanych na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne.

6. Prawo do renty socjalnej zawiesza się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody, o których mowa w ust. 1-5, w łącznej kwocie wyższej niż **30 %** przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych/ stan prawny do 31.12.11r/

Wykaz osób objętych obowiązkiem podlegania ubezpieczeniu społecznemu zawiera w art.6 ustawa z dnia 13 października 1998 r.(**Dz.U.2009.205.1585 j.t. ze m.)** , który stanowi ,że :

Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są:

1)pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów;

2)osobami wykonującymi pracę nakładczą;

3)członkami rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych, zwanymi dalej "członkami spółdzielni";

4) osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4;

5) osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi;

6) posłami i senatorami pobierającymi uposażenie oraz posłami do Parlamentu Europejskiego, o których mowa w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 30 lipca 2004 r. o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej, zwanymi dalej "posłami i senatorami";

7) osobami pobierającymi stypendium sportowe, zwanymi dalej "stypendystami sportowymi";

7a) pobierającymi stypendium słuchaczami Krajowej Szkoły Administracji Publicznej;

8) osobami wykonującymi odpłatnie pracę, na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;

9) osobami pobierającymi zasiłek dla bezrobotnych, świadczenie integracyjne lub stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez powiatowy urząd pracy, zwanymi dalej "bezrobotnymi";

9a) osobami pobierającymi stypendium w okresie odbywania szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego dorosłych, na które zostały skierowane przez inne niż powiatowy urząd pracy podmioty kierujące na szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe dorosłych, zwanymi dalej "osobami pobierającymi stypendium";

Ustawa powyższa wskazuje również kogo należy rozumieć pod pojęciem ubezpieczonych (osoby fizyczne podlegające chociaż jednemu z ubezpieczeń społecznych, o których mowa w art. 1) oraz płatników składek m.inn. : inne niż powiatowe urzędy pracy podmioty kierujące - w stosunku do osób pobierających stypendium w okresie szkolenia, stażu lub przygotowania zawodowego - którymi są: jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, z wyjątkiem wojewódzkich i powiatowych urzędów pracy, Ochotnicze Hufce Pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego, instytucje partnerstwa lokalnego, organizacje pozarządowe działające na rzecz rozwoju zasobów ludzkich i przeciwdziałania bezrobociu, jednostki naukowe, organizacje pracodawców, związki zawodowe, ośrodki doradztwa rolniczego, **ośrodki poradnictwa zawodowego i psychologicznego-korzystające z publicznych środków wspólnotowych i publicznych środków krajowych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. Nr 116, poz. 1206, z późn. zm.¹)** albo ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 i Nr 157, poz. 1241)- art. pkt 2 ppkt za w/w ustawy

W związku z powyższym, słuszna jest argumentacja pozwanego, iż w świetle art. 10 ust. 1. wnioskodawczyni w czerwcu 2011r. osiągnęła przychód z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego / mimo, że jest on zwolniony z podatku dochodowego / , co za tym idzie renta socjalna powinna być za ten miesiąc zawieszona, gdyż przychód ten przekraczał kwotę graniczną za ten miesiąc w wysokości 1031,50 zł .

Wskazać należy, że zgodnie z art. 138. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 17 grudnia 1998r. (Dz.U. Nr 153, poz. 1227 z 2009r. ze zm.) :

Osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

2. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

3. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się również świadczenia wypłacone z przyczyn niezależnych od organu rentowego osobie innej niż wskazana w decyzji tego organu.

4. Nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata, z zastrzeżeniem ust. 5.

5. Kwoty nienależnie pobranych świadczeń w związku z osiągnięciem przychodów, o których mowa w art. 104 ust. 1, podlegają zwrotowi za okres nie dłuższy niż 1 rok kalendarzowy poprzedzający rok, w którym wydano decyzję o rozliczeniu świadczenia, jeżeli osoba pobierająca to świadczenie powiadomiła organ rentowy o osiągnięciu przychodu, w pozostałych zaś przypadkach - za okres nie dłuższy niż 3 lata kalendarzowe poprzedzające rok wydania tej decyzji.

6. Organ rentowy może odstąpić od żądania zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, zmniejszyć wysokość potrąceń, ustaloną zgodnie z art. 140 ust. 4 pkt 1, lub zawiesić dokonywanie tych potrąceń na okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności.

Powyższa definicja "świadczenia nienależnego" jest odmienna zarówno od obiegowego pojęcia jak też od pojęcia "bezpodstawnego wzbogacenia" określonego w przepisach art. 405 i nast. kc.

Aby organ rentowy mógł skutecznie domagać się od ubezpieczonego zwrotu nienależnie pobranego przez niego świadczenia, musi wykazać, że ubezpieczony był prawidłowo pouczony o okolicznościach powodujących zawieszenie prawa do świadczenia..

W ocenie Sądu Okręgowego świadczenie pobrane przez wnioskodawczynię za sporny okres było świadczeniem nienależnym w rozumieniu art. 138 cyt ustawy .

Wskazać należy ,że w utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. wyroki z dnia 26 kwietnia 1980 r., II URN 51/80 - OSNCP 1980 nr 10, poz. 202, oraz z dnia 10 grudnia 1985 r., II URN 207/83 - (...) 1986 nr 3, s. 71), stwierdza się, że to brak pouczenia świadczeniobiorcy o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń emerytalnych lub rentowych zwalnia go z obowiązku zwrotu świadczeń pobranych mimo istnienia tych okoliczności, choćby nawet mógł poznać o nich wiadomość z innych źródeł.

Obowiązek pouczenia spoczywa na organie rentowym, samo zaś pouczenie powinno być wyczerpujące, zawierające informację o obowiązujących w dniu pouczenia zasadach zawieszalności prawa do świadczeń. Brak pouczenia zwalnia bowiem osobę bezpodstawnie pobierającą świadczenia z obowiązku ich zwrotu.

Pouczenie takie nie może być abstrakcyjne, obciążone brakiem konkretności, a w szczególności nie może odnosić się do wszystkich hipotetycznych okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń. Pouczenie takie bowiem nie mogłoby być uznane za należyte i rodzące po stronie świadczeniobiorcy obowiązek zwrotu świadczenia.

Wnioskodawczyni był prawidłowo pouczona o warunkach zawieszania renty socjalnej , jak też obowiązku zawiadamiania o osiąganym przychodzie / pkt V i VI zaskarżonej decyzji / oraz pismo k. 21 a.r. , czego zresztą nie kwestionowała. Nie kwestionowała również kwoty naliczonego nienależnie pobranego świadczenia .

Biorąc powyższe pod uwagę , na zasadzie art. 477¹⁴§1 k.p.c. należało orzec jak w wyroku .